

Samenwerkingsovereenkomst Verduurzaming Amernet

Ondergetekenden:

1. Provincie Noord-Brabant, gevestigd te 's-Hertogenbosch en kantoorhoudende aan de Brabantlaan 1, 5216 TV 's-Hertogenbosch, hiertoe vertegenwoordigd door mevrouw M.J.G. Spierings, gedeputeerde, daartoe gemachtigd door de Commissaris van de Koning bij besluit van ...xxx... en handelend ter uitvoering van het besluit van Gedeputeerde Staten van ...xxx...hierna te noemen "**de Provincie**";
2. Gemeente Breda, gevestigd te Breda en kantoorhoudende aan Claudius Prinsenlaan 10, 4811 DJ, Breda, te dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door de heer P.J.L.M. de Beer, wethouder, daartoe gemachtigd door de burgemeester bij besluit van <...> 2017 en handelend ter uitvoering van het besluit van burgemeester en wethouders van <...> 2017, hierna te noemen "**Breda**";
3. Gemeente Drimmelen, gevestigd te Made, kantoorhoudende aan Park 1, 4921 BV, Made, te dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door de heer J.B.M. Kuijpers, wethouder, daartoe gemachtigd door de burgemeester bij besluit van <...> 2017 en handelend ter uitvoering van het besluit van burgemeester en wethouders van <...> 2017, hierna te noemen "**Gemeente Drimmelen**";
4. Gemeente Oosterhout, gevestigd te Oosterhout, kantoorhoudende aan Slotjesveld 1, 4902 ZP, Oosterhout, te dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door de heer M.P. Vissers, wethouder, daartoe gemachtigd door de burgemeester bij besluit van <...> 2017 en handelend ter uitvoering van het besluit van burgemeester en wethouders van <...> 2017, hierna te noemen "**Gemeente Oosterhout**";
5. Gemeente Tilburg, gevestigd te Tilburg en kantoorhoudende aan Koningsplein 8, 5038 WG Tilburg, te dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door de heer B.R. de Vries, wethouder, daartoe gemachtigd door de burgemeester bij besluit van <...> 2017 en handelend ter uitvoering van het besluit van burgemeester en wethouders van <...> 2017, hierna te noemen "**Tilburg**";
6. Ennatuurlijk B.V., gevestigd te Best, kantoorhoudende aan De Maas 8, 5684 PL, Best, hiertoe vertegenwoordigd door [REDACTED], operationeel directeur, hierna te noemen "**Ennatuurlijk**".
7. Enexis B.V., gevestigd te 's-Hertogenbosch, kantoorhoudende aan de Magistratenlaan 116, 5223 MA 's-Hertogenbosch, hiertoe vertegenwoordigd door [REDACTED], directeur, hierna te noemen "**Enexis**";
8. Gemeente Geertruidenberg, gevestigd te Raamsdonkveer, en kantoorhoudende aan Vrijheidstraat 2, 4941 DX Raamsdonkveer, te dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door de heer K.J.H.A. van Oort, wethouder, daartoe gemachtigd door de burgemeester bij besluit van <...> 2017 en handelend ter uitvoering van het besluit van burgemeester en wethouders van <...> 2017, hierna te noemen "**Geertruidenberg**";
9. Coöperatie Duurzame Energie Reeshof U.A., kantoorhoudende aan Dwingeloostraat 65, 5043 HC Tilburg, hiertoe vertegenwoordigd door [REDACTED], secretaris, hierna te noemen "**CDER**";
10. Stichting Reeshof Warmte, gevestigd te Tilburg, hiertoe vertegenwoordigd door [REDACTED], directeur, , hierna te noemen "**Stichting Reeshof**";
11. Stichting WonenBreburch, gevestigd te Tilburg, en kantoorhoudende aan Vrijheidstraat 2, 4941 DX Raamsdonkveer, hiertoe vertegenwoordigd door [REDACTED], directeur, als vertegenwoordiger van de Tilburgse en Bredase corporaties AlleeWonen, WonenBreburch, Tiwos, TBV Wonen, hierna te noemen "**AWTT**";
12. Stichting Laurentius Wonen, gevestigd te Breda, en kantoorhoudende aan Loevesteinstraat 20 4834 ED Breda, hiertoe vertegenwoordigd door [REDACTED], directeur, hierna te noemen "**Laurentius**";
13. Namens het tuinbouw energiecollectief te Made, WPK B.V., gevestigd te Schanseind 19, 4921 PM Made, hiertoe vertegenwoordigd door de [REDACTED], hierna te noemen "**WPK**";
14. Namens het tuinbouw energiecollectief te Made, MeerCamp B.V., gevestigd te Plukmadeseweg 24 A, 4921 AW Made, hiertoe vertegenwoordigd door de [REDACTED], hierna te noemen "**MeerCamp**";

Partijen 1 t/m 14 hierna afzonderlijk of gezamenlijk te noemen: "**Partij(en)**".

Partijen 1 t/m 7 hierna te noemen: "**Partners**".

Definities:

Amernet	Het warmtenet van Ennatuurlijk waaruit ze warmte levert in de gemeentes Tilburg, Breda, Drimmelen, Oosterhout, Geertruidenberg, Waalwijk (Waspik) en Dongen.
Equivalent Opwek Rendement (EOR)	Het rendement op primaire energie van de warmtelevering tot aan het meetpunt van klanten.
Jaarplan	Het plan met activiteiten en projecten dat jaarlijks door de stuurgroep wordt vastgesteld.
Programmaraad	De Programmaraad wordt gevormd door een afvaardiging van de bestuurlijke vertegenwoordigers van Partijen . Iedere Partij heeft één vertegenwoordiger in de Programmaraad. De Programmaraad adviseert aan de stuurgroep.
Programmaregisseur	Persoon die verantwoordelijk is voor het sturen op de uitvoering van deze Samenwerkingsovereenkomst.
Stuurgroep	De stuurgroep wordt gevormd door een afvaardiging van de bestuurlijke vertegenwoordigers van de Partners. Iedere Partner heeft één vertegenwoordiger in de stuurgroep.
Werkplan	Werkplan Verduurzaming Amernet 2017 dat door het kernteam Amernet is opgesteld en een beschrijving geeft van zowel het programma als de organisatie om te komen tot een duurzaam Amernet. Heeft de functie als voorloper van het jaarplan.

OVERWEGENDE DAT:

- a. in het klimaatakkoord van Parijs 195 landen, waaronder Nederland, hebben afgesproken om de uitstoot van broeikasgassen en schadelijke stoffen te verminderen;
- b. de Rijksoverheid in het nationaal Energieakkoord voor duurzame groei afspraken heeft gemaakt over het verminderen en verduurzamen van het warmteverbruik;
- c. er vanuit een samenwerking tussen de belangenorganisaties van de provincies (IPO), de waterschappen (UvW), gemeenten (VNG) en de ministeries van Binnenlandse Zaken, Economische Zaken en Infrastructuur & Milieu een traject is gestart om te komen tot de ontwikkeling van regionale energiestrategieën (RES), waarin de realisatie van warmte infrastructuur als een van de doelen wordt meegenomen. De regio's Midden- en West-Brabant fungeren in dit kader als landelijke pilotregio's;
- d. gemeenten, provincies en waterschappen volop bezig zijn met initiatieven voor duurzame energie, maar in de uitvoering tegen belemmeringen aanlopen en via de VNG, IPO en UvW op 4 juli 2017 een petitie is aangeboden aan de vaste Kamercommissie voor Economische Zaken met gemakkelijk te treffen maatregelen;
- e. in 2016 de provincie Noord-Brabant en Enexis een intentieverklaring hebben ondertekend om te komen tot een nieuwe regionale energie-infrastructuur gericht op het benutten van reststromen van haven- en industrieterrein Moerdijk (warmte én CO₂) i.c.m. nieuwe duurzame opwek (geothermie). Hierbij wordt gestreefd naar een openbaar toegankelijke, duurzame en collectieve warmtevoorziening. Samen met gemeente en Havenschap Moerdijk wordt nu gewerkt aan het project EnergywebXL voor het verbinden van de industriële restwarmte met de bestaande warmtevraag vanuit de glastuinbouw en gebouwde omgeving in de regio West-Brabant.
- f. de **Partners** gemeente Tilburg, Breda, Enexis en Ennatuurlijk participeren in de Green Deal Gasloze Wijken;
- g. **Partijen** streven naar verduurzaming van de energievoorziening in de regio's. Een gebiedsgerichte optimalisatie van de energie-infrastructuur is daar onderdeel van en zal een keuze inhouden voor (collectieve) warmte, elektrificatie of inzet van groen gas. Met verduurzaming wordt bedoeld:
 - g.1. het reduceren van verbruik warmte;
 - g.2. het verduurzamen van bronnen, waarbij onafhankelijkheid van fossiele bronnen een belangrijk streven is. Een en ander heeft impact op zowel bestaande als nieuw aan te leggen energie-infrastructuur;
 - g.3. het lokaal verankeren van de energievoorziening, zowel sociaal als geografisch (circulair);
- h. het warmtevolume dat via het Amernet wordt geleverd een significant deel van de warmte betreft die in deze regio wordt verbruikt en dat daarmee het Amernet in de toekomst een belangrijke rol speelt voor de regio in het streven naar de genoemde verduurzaming;

- i. **Partijen** sinds 2016 in overleg zijn om gezamenlijk deze stappen te zetten en hiervoor een toekomstvisie op het verduurzamen van de warmtelevering Amernetwerk hebben opgesteld. Dit heeft geleid tot drie gedragen documenten:
 - i.1. Routekaart Amernet en actieplan 2020;
 - i.2. Besluitvormingsdocument Amernet;
 - i.3. Werkplan Verduurzaming Amernet 2017. (Jaarplan o)
- j. **Partijen** een versnelling willen inzetten voor het verduurzamen van het Amernet door het ondersteunen van concrete projecten, en daarvoor doelen hebben gedefinieerd en vastgelegd in het besluitvormingsdocument Amernet (overweging i.2);
- k. bij verduurzaming van de energievoorziening naast warmte ook moet worden gedacht aan CO₂ levering voor tuinbouw;
- l. **Partijen** zich op een effectieve manier en met slagkracht willen organiseren, door middel van deze Samenwerkingsovereenkomst;
- m. nu het moment is waarin partijen enthousiast zijn en over willen gaan tot een gezamenlijke aanpak waarbij bundeling van projecten, organisatie en financiële instrumenten op een kosteneffectieve wijze bijdragen aan zowel de klimaat- als economische doelstellingen van **Partijen**.
- n. **Partijen** niet beogen een maatschap (waaronder een vennootschap onder firma of commanditaire vennootschap) tot stand te brengen, noch dat een Partij is/wordt benoemd tot vertegenwoordiger van een andere **Partij**.
- o. De betrokken overheden een klimaatdoelstelling hebben en Enexis een netbeheerder is die verduurzaming van energielevering nastreeft.
- p. **Partijen** hun eigen belangen, ambities en wensen hebben. De transitie naar een toekomstvast en duurzaam Amernet heeft alleen kans van slagen als **Partijen** wederzijds begrip tonen voor elkaars belangen en er samen voor zorgen ieders belangen evenwichtig te dienen. De ambities en wensen van **Partijen** zijn als volgt:

Ennatuurlijk: Comfortabele warmte leveren via het in haar eigendom en beheer zijnde Amernet. Samen met stakeholders van het Amernet streeft Ennatuurlijk naar duurzame energieoplossingen die comfortabel, betaalbaar en eenvoudig te gebruiken zijn. Daarmee leveren zij een bijdrage aan de transitie van fossiele naar hernieuwbare bronnen voor wijken die al aangesloten zijn op het warmtenet en voor wijken die momenteel nog aardgas als primaire brandstof voor verwarming hebben.

Gemeente Tilburg, Breda, Drimmelen Oosterhout en Geertruidenberg: Verduurzaming van het warmtenet zodat dit optimaal bijdraagt aan de klimaatneutraliteit van de gemeenten (reductie van CO₂-uitstoot). Een belangrijke drijfveer voor de gemeenten is het bij elkaar brengen van partijen om zo verduurzamingsinitiatieven te stimuleren. De gemeente Breda zet zich in om de Bredase energie coöperaties aan dit samenwerkingsverband te verbinden. Het is daarnaast belangrijk dat woonlasten betaalbaar blijven en dat gebruik van warmte uit het Amernet voor de burger en bedrijven niet duurder is dan gebruik van een andere infrastructuur voor energie.

Provincie Noord-Brabant: Verduurzaming van de warmtevoorziening, passend binnen het provinciale beleid van 14% duurzame energie in 2020 en 100% duurzame energie in 2050. Daarnaast wil de provincie betaalbare energie voor burgers en bedrijven. Ook wil de provincie innovaties in warmtevoorziening (waaronder buffering) toepassen om economische kansen voor de regio te vergroten.

Gezamenlijke Woning Corporaties Tilburg/Breda/e.o. (AWLTT): vermindering van de CO₂-uitstoot ten gevolge van energieverbruik voor ruimteverwarming en warm tapwater (CO₂-neutraal in 2044). De woningcorporaties willen de voorraad verduurzamen door isolatiemaatregelen te treffen en installaties te verbeteren (ex gas) alsook de energiedragers elektra en warmte verduurzamen (CO₂-uitstoot). Ook de betaalbaarheid van wonen is de komende jaren een belangrijke opgave.

Coöperatie Duurzame Energie Reeshof: duurzame warmtevoorziening, betaalbaarheid en keuzevrijheid, (op termijn) open netwerk en mogelijkheid van participatie en teruglevering. Belangrijkste drijfveer voor de lokale energiecoöperaties is een netwerk dat continu in ontwikkeling is.

Stichting Reeshof Warmte: strijdt voor een eerlijke stadsverwarming, die betaalbaar is en keuzevrijheid biedt aan consumenten.

WPK en MeerCamp: Continuïteit van warmtelevering, betaalbare warmte in relatie tot aardgasgestookte ketels en WKK's. Daarnaast een centrale CO₂-voorziening door de warmteproducent, zo mogelijk als restproduct of *capture*-techniek uit rookgassen, die concurrerend is met CO₂ via verstoken van aardgas. Later

wil men ook rekening houden met prijsontwikkeling van geothermische warmte. Duurzaam daar waar technisch en economisch haalbaar.

Enexis: bijdragen aan de versnelling van de energietransitie. Enexis wil samen met publieke en private partijen zoeken naar mogelijkheden om het potentieel voor verduurzaming van de energievoorziening ten volle te benutten. Enexis heeft de ambitie om de transitie naar een alternatieve warmtevoorziening te faciliteren, vanuit haar taak als wettelijke netbeheerder van de door haar in de regio beheerde gas- en elektriciteitsnetten, zodanig dat de energievoorziening stabiel blijft en de maatschappelijke kosten zo laag mogelijk zijn.

PARTIJEN komen het navolgende overeen:

Artikel 1: Doel van de overeenkomst

Partijen delen gezamenlijk de ambitie om de warmte die door Ennatuurlijk via het Amernet aan haar klanten wordt geleverd te verduurzamen en zo mogelijk het Amernet uit te breiden. Om de ambitie van Partijen te verwezenlijken willen Partijen zowel samenwerking organiseren door middel van deze Samenwerkingsovereenkomst alsook zich inspannen om bij te dragen aan het realiseren van hun gezamenlijke ambitie.

Artikel 2: Samenwerking tussen Partijen

- 2.1 **Partijen** concretiseren via deze Samenwerkingsovereenkomst hun samenwerkingsambitie, met als doel te komen tot uitvoering van de activiteiten en projecten uit het Werkplan en het Jaarplan.
- 2.2 **Partijen** streven de volgende doelen na:
 1. Verduurzamen centrale warmte-opwek;
 2. Ontwikkelen duurzame decentrale warmtebronnen;
 3. Optimaliseren van de energie infrastructuur;
 4. Ontwikkelen van participatie modellen voor burgers c.q. afnemers.
- 2.3 Om de doelen van artikel 2.2 te verwezenlijken streven **Partijen** tot 2024 minimaal:
 - de warmtelevering vanuit de centrale opwek te verminderen ten gunste van het toevoegen van warmte uit decentrale duurzame bronnen;
 - 30MW aan decentrale duurzame bronnen te hebben gerealiseerd;
 - jaarlijks de gemiddelde nettemperatuur met een graad hebben verlaagd;
 - pilots te hebben gerealiseerd waarin bestaande aansluitingen op een lagere temperatuur worden geleverd;
 - buffers te hebben gerealiseerd die de verschillen in vermogensvraag tussen piek en dal per dag kunnen afvlakken;
 - het warmtenet waar dit past en waar dit de beste oplossing is in te zetten voor het aardgasloos maken van wijken waar nu geen warmtenet ligt, en daarmee streven naar een groei van het Amernet van indicatief 2% per jaar. Vormen van verwarming, (zoals 'all electric met warmtepompen') en daarmee anders dan warmte die nu via het Amernet wordt geleverd, worden daarbij niet uitgesloten;
 - een geleidelijke reductie van de warmtevraag na als resultante van technische aanpassingen, wettelijke maatregelen en burgerinitiatieven;
 - een aantal participatiemodellen te hebben uitgewerkt waarmee burgers kunnen participeren in de warmtevoorziening;
 - jaarlijks te rapporteren over de mate van duurzaamheid van het warmtenet, uitgedrukt in de Equivalent Opwek Rendement (EOR) en CO₂ uitstoot.

Artikel 3: Activiteiten/Projecten

In het Werkplan (bijlage 1) is een lijst van projecten opgenomen en zijn activiteiten beschreven die ten tijde van de ondertekening van de samenwerkingsovereenkomst bekend zijn. Een nadrukkelijke taak van **Partijen** is om in gezamenlijkheid te bepalen of en zo ja welke projecten nog moeten worden geïnitieerd en toegevoegd behoren te worden aan de lijst van projecten uit het Werkplan, om de in artikel 2.3 gedefinieerde doelstellingen te behalen.

Artikel 4: Structuur en aansturing en besluitvorming binnen deze samenwerking

4.1 De samenwerking tussen **Partijen** kent:

- Een stuurgroep, (afvaardiging van **Partners**). De stuurgroep stuurt de activiteiten ter uitvoering van de Samenwerkingsovereenkomst;
- Een Programmaraad, (afvaardiging van **Partijen**);
- Een Programmaregisseur, aangesteld door een van de **Partners** na unanieme besluitvorming door de stuurgroep;
- Administratieve ondersteuning/administratie voering door een Partner - aan te wijzen door de stuurgroep dan wel een aan te wijzen derde partij zodat de financiële verantwoording over de uitgaven belegd is;
- Werkgroepen zoals vastgelegd in het Werkplan en/of ingesteld door de stuurgroep.

4.2 De stuurgroep is samengesteld uit één vertegenwoordiger per **Partner**, neemt strategische en organisatorische besluiten en is het hoogste orgaan voor wat betreft bevoegdheid. De stuurgroep overlegt ieder jaar tenminste twee keer met de Programmaregisseur over de voortgang van de activiteiten volgens het Jaarplan. De stuurgroep heeft als taak om de voortgang van de afgesproken doelstellingen te bewaken en het (door programmaregisseur opgestelde) Jaarplan vast te stellen.

4.3 Binnen de stuurgroep worden afspraken gemaakt over de taakverdeling en verantwoordelijkheden.

4.4 De Programmaraad is samengesteld uit minstens één vertegenwoordiger per **Partij**. De leden van de Programmaraad adviseren gevraagd en ongevraagd de stuurgroep over de projectportfolie op basis van de aan haar gerapporteerde voortgang, nieuwe inzichten en ontwikkelingen in de markt; en levert capaciteit voor de uitvoering van de werkgroepen.

4.5 De Programmaregisseur stuurt de uitvoering van de in het Werkplan en Jaarplan beschreven activiteiten aan en legt daarbij inhoudelijk en financieel verantwoording af aan de stuurgroep.

4.6 (Minimaal) tweemaal per jaar wordt de Programmaraad door de Programmaregisseur opgeroepen voor vergadering, om door de Programmaregisseur geïnformeerd te worden over de voortgang van het Jaarplan.

4.7 Besluitvorming binnen de stuurgroep vindt plaats op basis van unanimiteit.

Artikel 5: Rol Programmaregisseur

5.1 De Programmaregisseur heeft de opdracht de belangen van **Partijen** zorgvuldig te behartigen en wordt geacht zich onafhankelijk op te stellen.

5.2 De Programmaregisseur is verantwoordelijk voor het uitvoeren van het Jaarplan. Hij is daarnaast verantwoordelijk voor de volgende activiteiten:

- Het verder operationaliseren en regisseren van het Werkplan;
- Zorgdragen voor vraag gestuurde activiteiten vanuit het samenwerkingsverband Amernet;
- Het aantrekken van extra financiële middelen zoals Europese subsidies;
- Het opstellen en uitvoeren van het Jaarplan;
- Rekening en verantwoording over de uitgaven in de vastgestelde jaar begroting zoals opgenomen in het jaarplan wordt door de programma regisseur afgelegd aan de stuurgroep;
- Het coördineren van de deelprojecten uit het Werkplan (niet zijnde al lopende projecten van derden);
- Het organiseren en leveren van onafhankelijke kennis en specialisme;
- Fungeren als aanspreekpunt voor de regio;
- Het onderhouden en verder uitbouwen van betrokkenheid/participatie van nieuwe partijen en het creëren/vergroten van draagvlak in de regio;
- Zorg dragen voor een adequate overleg- en vergaderstructuur;
- Organiseren jaarlijkse evaluatie;
- Aansturing werkgroepen.

Artikel 6: Jaarplan

- 6.1 De Programmaregisseur stelt op basis van het Werkplan een gedetailleerd Jaarplan inclusief begroting op van de in dat programmajaar uit te voeren werkzaamheden. Het Jaarplan wordt ruim voor de start van het jaar ter vaststelling voorgelegd aan de stuurgroep.
- 6.2 In het Jaarplan wordt beschreven welke activiteiten in het programmajaar worden uitgevoerd, met welke partijen, en wat per activiteit de beoogde resultaten aan het eind van het programmajaar zijn. Een en ander onverlet de eigen taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de desbetreffende partij(en). In het Jaarplan is aangegeven in welke mate deze resultaten zullen bijdragen aan de doelen zoals benoemd in artikel 2.2.
- 6.3 De begroting bestrijkt telkens een periode van 1 jaar. Jaarlijks doet de Programmaregisseur een voorstel (via het Jaarplan) voor een budget voor het komende jaar.

Artikel 7: Bijdrage van Partijen

- 7.1 **Partijen** zeggen met ondertekening van deze Samenwerkingsovereenkomst toe dat zij een bijdrage in natura leveren aan de in het Jaarplan beschreven activiteiten. In overleg met de Programmaregisseur wordt jaarlijks vastgesteld welke inbreng van **Partijen** gewenst is.
- 7.2 **Partners** hebben een begroting vastgesteld voor het eerste jaar (2018) van EUR 200.000,-.
- 7.3 Voor de looptijd van deze overeenkomst worden de kosten als volgt tussen **Partners** verdeeld:
 - Provincie Noord-Brabant: € 50.000,-
 - Aangesloten Amergemeenten € 75.000,-
 - Ennatuurlijk: € 50.000,-
 - Enexis: € 25.000,-
- 7.4 Jaarlijks wordt de hoogte van de financiële bijdrage van de **Partners** conform de vastgestelde begroting opgenomen in het jaarplan van het jaar waarop de bijdrage betrekking heeft.

Artikel 8: Duur van de Samenwerkingsovereenkomst

- 8.1 De Samenwerkingsovereenkomst wordt voor drie jaar, gerekend vanaf de datum van ondertekening, aangegaan. Een half jaar voor het einde van deze periode overleggen **Partijen** over verlenging van de Samenwerkingsovereenkomst, al dan niet in gewijzigde vorm.
- 8.2 Indien **Partijen** besluiten deze Samenwerkingsovereenkomst niet te verlengen, maken **Partijen** onderling afspraken over de wijze van beëindiging van de samenwerking, waaronder mede begrepen een mogelijke onderlinge verdeling en/of voortzetting van projecten en activiteiten binnen het Jaarplan.
- 8.3 De Samenwerkingsovereenkomst kan ook eindigen als alle **Partijen** dit schriftelijk aan elkaar bevestigen.

Artikel 9: Wijzigingen

Wijzigingen aan de Samenwerkingsovereenkomst zijn pas van toepassing indien deze schriftelijk door alle **Partijen** zijn bevestigd en vastgelegd.

Artikel 10: Streven naar toetreding nieuwe partijen en eenzijdige uittreding

- 10.1 **Partijen** staan open voor het toetreden van nieuwe partijen tot de Samenwerkingsovereenkomst. De stuurgroep neemt hierover een besluit na advies van de Programmaraad. Nieuw toegetreden partijen zullen dezelfde rechten en plichten hebben als de huidige **Partijen** in de Samenwerkingsovereenkomst.
- 10.2 Een Partij is gerechtigd om zijn deelname aan de Samenwerkingsovereenkomst na het eerste of tweede jaar te beëindigen. Een Partij die wil uittreden kondigt dit, gemotiveerd aan, en bevestigt dit binnen een maand na het overleg schriftelijk aan de voorzitter van de stuurgroep. Rechten en verplichtingen over en weer worden op de eerste dag na de beëindiging vastgesteld en verrekend. Nadat een Partij is uitgetreden is geen financiële bijdrage verschuldigd voor het dan ingegane nieuwe programmajaar.

Artikel 11: Rechtskarakter, geschillenregeling en bevoegde rechter

- 11.1 Op de Samenwerkingsovereenkomst is Nederlands recht van toepassing.
- 11.2 Indien zich zaken voordoen die aan de Samenwerkingsovereenkomst gerelateerd zijn, maar waarin deze Samenwerkingsovereenkomst niet voorziet, zullen de **Partijen** in redelijkheid en billijkheid tot een oplossing proberen te komen.
- 11.3 Indien **Partijen** niet tot een oplossing komen zal het geschil worden voorgelegd aan de bevoegde Nederlandse rechter.

Artikel 12: Openbaarheid van informatie en delen van informatie

- 12.1 **Partijen** verplichten zich om voordat zij over de inhoud van deze Samenwerkingsovereenkomst publieke uitlatingen doen, voor zover mogelijk vooraf met elkaar af te stemmen hoe met derden gecommuniceerd wordt. Over publieke uitlatingen zonder voorafgaande afstemming wordt achteraf verantwoording afgelegd aan **Partijen**.
- 12.2 Informatie aangaande deze samenwerking die berust bij een publieke Partij is openbaar, tenzij de wet zich hiertegen verzet.

Artikel 13: Slotbepalingen

- 13.1 De bij deze overeenkomst gevoegde bijlagen behoren tot de afspraken van deze samenwerkingsovereenkomst. Wanneer er strijdigheid is tussen deze overeenkomst en één of meerdere bijlagen, dan prefereert deze overeenkomst.
- 13.2 **Partijen** zijn niet gerechtigd rechten en/of verplichtingen uit deze Samenwerkingsovereenkomst over te dragen aan een derde partij, tenzij zij daarvoor schriftelijke toestemming hebben van alle andere **Partijen**.
- 13.3 Is of wordt deze Samenwerkingsovereenkomst gedeeltelijk ongeldig of onverbindend, dan blijven **Partijen** aan het overblijvende gedeelte gebonden. **Partijen** zullen het ongeldige of onverbindende gedeelte vervangen door bedingen die wel geldig en verbindend zijn en die zoveel mogelijk hetzelfde bereiken als de oorspronkelijke bepalingen.

Bijlagen

Bijlage 1: Werkplan Verduurzaming Amernet 2017.

Bijlage 2: Kaart Amernet.

Aldus getekend te _____ op _____ 2017,

Provincie Noord Brabant	Gemeente Tilburg
_____	_____
Gemeente Breda	Ennatuurlijk B.V.
_____	_____

Gemeente Drimmelen

Stichting Reeshof Warmte

WPK B.V.

MeerCamp B.V.

Stichting Laurentius

Coöperatie Duurzame Energie Reeshof

Stichting WonenBreborg namens AWTT

Enexis B.V.

Gemeente Oosterhout

Gemeente Geertruidenberg

BIJLAGE 1: WERKPLAN

Werkplan

Verduurzaming Amernet

Periode 2017-2019

Inhoud

1	Inleiding.....	12
1.1	Legitimatie Amernet-organisatie.....	12
2	Doelen	13
3	Programmalijnen.....	13
3.1	Aanjagen projecten en verbinden van partijen.....	14
3.2	Vergroten financierbaarheid van projecten	15
3.3	Versnellen procedures en wegnemen belemmeringen	16
3.4	Vergroten bewustzijn, kennis en innovatiekracht.....	16
3.5	Monitoren van geboekte resultaten	17
4	Governance structuur Amernet organisatie	18
5	Begroting.....	20
6	Bijlagen	23
6.1	Schema doelen en inspanningen.....	23
6.2	Lijst van in beeld zijnde projecten ter ondersteuning	24

Begin 2016 is een samenwerking tussen de Amernetstakeholders (**hierna te noemen: Partijen**) tot stand gekomen vanuit het collectieve besef dat het warmtegebruik in de Amerregio een verduurzamingsslag kan en moet maken. In juni 2016 hebben **Partijen** een visiedocument opgesteld (het actieplan 2020 en een bijbehorende routekaart) voor het verduurzamen van het Amernet. Hierin hebben zij vier doelstellingen geformuleerd, en is per doelstelling een werkspoor uitgewerkt. De vier doelstellingen zijn:

1. Verduurzamen centrale opwek;
2. Ontwikkelen duurzame decentrale opwek;
3. Efficiëntieverbetering van het Amernet;
4. Ontwikkelen van participatiemodellen voor burgers c.q. afnemers.

In de periode daarna hebben **Partijen** gezamenlijk de vier sporen uit het actieplan verder uitgewerkt, en toegewerkt naar een besluitvormingsdocument waarin per spoor projecten zijn benoemd om de doelstellingen te realiseren. Een overzicht van deze projecten per spoor is opgenomen in bijlage 6.2. Als onderdeel van deze besluitvorming hebben **Partijen** in het voorliggende werkplan de samenwerking uitgewerkt en uit te voeren projecten verder gedefinieerd waarmee zij de gedeelde doelen in het besluitvormingsdocument willen realiseren.

De projecten worden uitgevoerd door partijen in de markt die niet per se onderdeel uitmaken van het samenwerkingsverband Amernet. Hierbij valt bijvoorbeeld te denken aan bodemonderzoek en realisatie van geothermiebronnen, het verlagen van de nettemperatuur en het verduurzamen van de huidige centrale warmtebron. Marktpartijen kunnen dit vaak zelf, maar hebben soms faciliteiten nodig om deze projecten tijdig te realiseren. Het samenwerkingsverband Amernet vervult een ondersteunende en faciliterende rol, overwegend vraaggestuurd vanuit de projecten. De inspanningen van het samenwerkingsverband Amernet ter ondersteuning van de projecten vindt zijn beslag in vijf programmalijnen:

1. Aanjagen van projecten en verbinden van partijen;
2. Vergroten financierbaarheid van projecten;
3. Versnellen procedures en wegnemen belemmeringen;
4. Vergroten bewustzijn, kennis en innovatiekracht;
5. Monitoren van geboekte resultaten.

De link tussen projecten en inspanningen van het samenwerkingsverband Amernet wordt gelegd in het voorliggende werkplan. Het schema in bijlage 6.1 laat de relatie tussen de doelstellingen, de projecten en de inspanningen van het samenwerkingsverband Amernet zien.

Partijen organiseren zich door het aangaan van een formele samenwerking: het samenwerkingsverband Amernet. In dit samenwerkingsverband leveren de provincie Noord-Brabant, gemeente Breda, gemeente Tilburg, gemeente Drimmelen, Gemeente Geertruidenberg, Ennatuurlijk en netbeheerder Enexis een financiële bijdrage aan de uit te voeren werkzaamheden en brengen eerder genoemde partijen en CDER, Stichting Reeshof Warmte, Stichting WonenBreburch (als vertegenwoordiger van het samenwerkingsverband van de woningcorporaties AWLTT, actief in Tilburg, Breda en omstreken) en Energiewerkgroep Made een bijdrage in natura.

Het voorliggende werkplan maakt integraal onderdeel uit van de door **Partijen** ondertekende Samenwerkingsovereenkomst.

1.1 Legitimatie Amernet-organisatie

Partijen delen gezamenlijk de ambitie om de warmtevoorziening in het Amernet te verduurzamen en uit te breiden. Om deze ambitie te verwezenlijken willen zij hun samenwerking op twee manieren organiseren. Ten eerste door het sluiten van een samenwerkingsovereenkomst, ten tweede door bij te dragen aan het realiseren van projecten door deze waar mogelijk te ondersteunen.

Het is gebleken dat de huidige manier waarop **Partijen** zich hebben georganiseerd onvoldoende slagkracht geeft om de gewenste snelheid te maken in de projecten. Enkele projecten, zoals de ontwikkeling van geothermie binnen de gemeente Tilburg en het aansluiten van collectieve woningvoorraden door BreburchWonen op het warmtenet, zijn al in gang gezet, maar maken nog onvoldoende snelheid. Het eigenaarschap van andere projecten – zoals het ontwikkelen van (een) kleinschalige biomassacentrale(s) en het ontsluiten van restwarmte uit industriële bedrijven – is onvoldoende belegd, waardoor ze achterblijven op de planning. Deze projecten kampen met onvolkomenheden zoals een gebrek aan mankracht, financiële middelen, coördinatie of (technische) kennis. Er moet gericht worden gestuurd om de gezamenlijke doelstellingen tijdig te realiseren. Daarvoor is het noodzakelijk dat partijen intensiever gaan samenwerken in de warmteketen om belemmeringen weg te nemen die nu spelen. Onderdelen die belemmeringen ondervinden zijn onder andere financiering van geothermiebronnen en aanpassing van verwarmingsinstallaties in gebouwen van woningbouwcorporaties naar laag- en middentemperatuur die onvoldoende van de grond komt.

Er is behoefte aan een slagvaardige samenwerking van **Partijen** met een heldere structuur en duidelijk belegde verantwoordelijkheden. In dit werkplan beschrijven we hoe we deze slagvaardige samenwerking vormgeven met het samenwerkingsverband Amernet. Ook beschrijven we de activiteiten waarvoor het samenwerkingsverband Amernet aan de lat staat, en geven we aan welke bemensing daarvoor nodig is. Dit plan is alleen haalbaar als **Partijen** gezamenlijk bereid zijn zich in te zetten, op het gebied van zowel menskracht als middelen. Voor dit werkplan (zijnde jaarplan 'o') stelden we vijf programmalijnen vast (hoofdstuk 3) die bijdragen aan het ondersteunen van de projecten in de markt. De samenwerking richten we adaptief in zodat nieuwe werkgroepen en/of projecten later kunnen worden opgepakt in samenspraak met de betrokken partijen.

Het samenwerkingsverband Amernet ondersteunt de uitvoering van projecten actief. De bestaande visie (Actieplan 2020 en routekaart voor het verduurzamen van het Amernet) is daarbij leidend. Voor de komende periode zijn hiervoor vier doelstellingen te onderscheiden:

1. Verduurzamen centrale opwek;
2. Realiseren 30 MW decentrale warmte-opwek;
3. Verbeteren net-efficiëntie;
4. Ontwikkelen van participatiemodellen voor burgers c.q. afnemers.

Het samenwerkingsverband Amernet helpt de ambities te realiseren van partijen die projecten uitvoeren binnen de sporen uit het visiedocument zoals benoemd in de inleiding. Dit doen zij door te ondersteunen bij het uitvoeren van deze projecten. Projecten moeten veelal door de marktpartijen zoals Ennatuurlijk, woningbouwcorporaties en Enexis worden opgepakt en uitgevoerd. Het samenwerkingsverband Amernet draagt bij aan het creëren van de juiste condities voor het succesvol uitvoeren van deze projecten. Het richt zich op het aanjagen van projecten, het vergroten van financieringsmogelijkheden en het creëren van samenhang tussen de verschillende projecten en speelt daarin een verbindende rol, versnelt procedures en neemt belemmeringen weg. Bovendien zorgt het samenwerkingsverband Amernet voor monitoring van het overall resultaat zodat tussentijdse bijsturing mogelijk is. Hoewel dit in termen van programmamanagement een 'lichte vorm' van sturing betreft, is de rol van het samenwerkingsverband Amernet verre van vrijblijvend. De **Partijen** kunnen niet verantwoordelijk worden gesteld voor het behalen van de doelstellingen. Wel faciliteren zij waar nodig en mogelijk deze resultaten. In het handelen staat de behoefte vanuit de projecten centraal, waarbij de gezamenlijke ambitie steeds leidend is. Het samenwerkingsverband Amernet acteert vraaggericht, vult (kennis)gaten, maakt verbindingen die niet vanzelf tot stand komen en jaagt projecten aan. Rond de concrete behoeften en wensen van de projecten komen per activiteit werkgroepen om gezamenlijk kennis te ontwikkelen en activiteiten te ontplooiën. Zo wordt de verantwoordelijkheid bij projecteigenaren belegd en kan het samenwerkingsverband Amernet de motor vormen die verbindt, verbetert en versnelt.

In afstemming met **Partijen** zijn vijf programmalijnen vastgesteld van waaruit het samenwerkingsverband Amernet haar inspanningen levert ter ondersteuning van de projecten. Binnen de vijf programmalijnen wordt onderscheid gemaakt tussen kernactiviteiten en het ondersteunend programma aan deze kernactiviteiten:

1. Aanjagen van projecten en verbinden van partijen;
2. Vergroten financierbaarheid van projecten;
3. Versnellen procedures en wegnemen belemmeringen;
4. Vergroten bewustzijn, kennis en innovatiekracht;
5. Monitoren van geboekte resultaten.

De eerste twee lijnen vormen de kernactiviteiten van het samenwerkingsverband Amernet. Het verduurzamen van het Amernet staat of valt met het samenwerken van partijen, het aantal projecten en de snelheid waarmee deze worden gerealiseerd, en het vergroten van de financierbaarheid van de projecten. De programmalijnen drie tot en met vijf geven input aan de eerste twee lijnen en dragen bij aan een lerende organisatie die resultaten boekt. De samenwerking tussen de **Partijen** zelf is niet als programmalijn opgenomen, maar is vanzelfsprekend wel een belangrijke basis om inhoudelijke ondersteuning te kunnen bieden.

In bijlage 6.1 geven we in een schema de programmalijnen weer in relatie tot 1) de gezamenlijke ambitie en 2) de projecten binnen de vier sporen. Op de volgende pagina's lichten we de programmalijnen verder toe. De verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de projecten binnen de sporen ligt bij een projecteigenaar of een coalitie van de partijen, en dus niet bij het samenwerkingsverband Amernet. Het overzicht van projecten is adaptief, wat betekent dat in de loop van de tijd projecten kunnen worden toegevoegd.

3.1 Aanjagen projecten en verbinden van partijen

De ambitie van de **Partijen** kan niet volledig worden gerealiseerd met de projecten die nu in beeld zijn. De programmalijn 'Aanjagen van projecten en verbinden van partijen' staat daarom niet alleen voor het – op verzoek – ondersteunen van de realisatie van de projecten, maar ook voor het initiëren en identificeren van nieuwe projecten. Nieuwe projecten kunnen op verschillende manieren ontstaan. Enkele voorbeelden daarvan zijn:

- Ze ontstaan bottom-up in de vorm van een lokaal initiatief van bijvoorbeeld een ondernemer of een gemeente.
- Ze ontstaan doordat uit de visie (analyse van vraag en aanbod) ergens een potentiële 'match' naar voren komt die nog niet was onderkend.
- Ze ontstaan uit noodzaak door realisatie van een ander project, zoals laagtemperatuurverwarming in een gebied waar een geothermiebron is gerealiseerd die laagtemperatuurwarmte genereert.
- Ze ontstaan uit het uitgebreide netwerk van het samenwerkingsverband Amernet en de dynamische database van mogelijk kansrijke warmteprojecten. Met behulp van beiden scant het samenwerkingsverband herstructureringsplannen op mogelijk relevante projecten.

De ondersteunende rol van het samenwerkingsverband Amernet is vooral vraaggericht en soms sturend. De eigenaren van de projecten geven aan welke rol en inzet zij van het samenwerkingsverband Amernet nodig hebben voor de realisatie van de projecten. Er zijn dus ook diverse projecten die wel bijdragen aan de doelstelling maar (vooral nog) geen ondersteuning van het samenwerkingsverband Amernet nodig hebben. Het samenwerkingsverband Amernet vervult verschillende rollen. De ene keer is deze rol vooral gericht op het bijeen brengen van de partijen, een andere keer op het inbrengen van expertise. Het tijdelijk trekken van een projectteam behoort ook tot de mogelijkheden. Het samenwerkingsverband Amernet 'zoekt' binnen haar netwerk naar (combinaties van) partijen die het in zich hebben om een initiatief om te zetten in een project met een businessplan. In onderstaande tabel staan de projecten binnen de programmalijn 'Aanjagen van projecten en verbinden van partijen' waar de werkgroep het komende jaar actief in is en de inspanningen die het samenwerkingsverband Amernet aan deze projecten levert. De lijst met projecten is adaptief, en kan gedurende de samenwerkingen van Partners worden uitgebreid met nieuwe projecten en activiteiten.

Project	Eigenaar	Inspanningen Programmabureau	Resultaat 2018
Ontwikkelen geothermie Tilburg Noord	Geothermie Brabant	Verbinding leggen tussen potentiële (nieuwe en bestaande) afnemers en de bron. Creëren van bewustwording van risico's van boring en bekendheid van omgeving ermee.	Contracten over winning en levering duurzame warmte Start eerste boring, binnen randvoorwaarden van veiligheid
EnergywebXL	samenwerkingsverband Enpuls - provincie	Verbinding met stakeholders van EnergywebXL organiseren.	Potentie van levering door EnergywebXL vastgesteld
Invoeden duurzame warmte door Smits Pluimvee	Ennatuurlijk	Vinden van partijen voor afzet van warmte in gebied van leiding. Helpen bij business case ontwikkeling. Waardering van de bijdrage aan duurzaamheid.	Overeenstemming tussen Ennatuurlijk en Smits over warmtelevering Overeenstemming tussen Ennatuurlijk en andere stakeholders over effect van levering op EOR
Vooronderzoeken geothermie Breda, Made	Geothermie Brabant BV	Belangenvertegenwoordiging van Partijen richting geothermie Brabant BV.	Besluit over wenselijkheid/noodzaak van seismisch onderzoek
Ombouw vastgoed naar LT en MT	Te bepalen	Lobby namens Partijen voor aanpassen vastgoed. Ondersteunen bij vinden geschikt vastgoed. Financieel ondersteunen van oriënterend onderzoek.	Landelijke financiële ondersteuning is vastgesteld Keuze voor locatie eerste pilot
Stimuleren lage retourtemperatuur tuinders door aanpassing aansluittarief	Ennatuurlijk	Initiëren van projecten die aan doelstelling tot verlagen van nettemperaturen bijdragen.	Nieuw aansluittarief overeengekomen.

Gasloos maken van Stockhasselt Noord	WonenBrebreg	Lobby om wettelijk kader aan te passen en pilotfinanciering te krijgen Combinaties maken met gemeentelijke onderhoudstrajecten.	Landelijke financiële ondersteuning is vastgesteld
Algemeen	Programmabureau	Faciliteren stakeholder sessies.	?3 sessies gevoerd

Tabel 1. Inspanningen binnen de programmalijn 'Aanjagen van projecten en verbinden van partijen', gekoppeld aan projecten.

3.2 Vergroten financierbaarheid van projecten

De vereiste investeringen aan de aanbodkant voor verduurzaming van centrale opwek en het ontwikkelen van decentrale duurzame bronnen, worden geschat op honderden miljoenen euro's. Het gaat over tientallen miljoenen, indien er een leiding tot stand komt tussen het Amernet en het Moerdijk industrieel complex. Voor aardwarmte (investeringen van € 15-20 miljoen incl. netwerk) staat er in Tilburg het eerste project op stapel. Om de net-efficiëntie te vergroten en decentrale bronnen met lagere temperatuur in te koppelen is een aanzienlijke investering (honderden miljoenen) nodig voor het aanpassen van vastgoed naar midden- en laagtemperatuurverwarming. Voor de opwekking van duurzame warmte is in het algemeen SDE+-subsidie beschikbaar. Op basis van een beschikking daarvan is het in principe mogelijk om de financiering van dergelijke projecten rond te krijgen. Voor projecten waarvoor geen SDE+ beschikbaar is (inzet restwarmte, energiebesparing), is financiering vaak een uitdaging.

De deelnemende **Partijen** willen de financieringsmogelijkheden van dit soort warmteprojecten vergroten door te werken aan een financieringsstrategie die op korte termijn doorbraken kan genereren rond de totstandkoming van projecten. Hiervoor zullen we beschikbaar financieel instrumentarium op Europees, landelijk, provinciaal en gemeentelijk niveau moeten benutten. Daarnaast zullen we ook de stap naar de ontwikkeling van nieuwe financiële instrumenten moeten zetten, zoals de mogelijkheden voor publiek-private fondsvorming. Deze financieringsstrategie ondersteunt daarmee op korte termijn duurzame warmteprojecten en moet op middellange termijn ook anticiperen op de warmteontwikkelingen in de Amerregio. Daarbij willen de **Partijen** de specifieke knelpunten van huidige financiering analyseren met het doel deze weg te nemen. Door financieringsmogelijkheden van warmteprojecten te bundelen, zetten we stappen in het vergroten van de financieringsmogelijkheden. Financiers gaan projecten dan gezamenlijk financieren. Portefeuillefinanciering is voor financiers aantrekkelijk door het grote(re) volume, risicospreiding en de samenwerking tussen de projecten.

De behoefte aan kennis over financiering is groot en de expertise is breed verspreid. Daarom richten we voor dit onderwerp een werkgroep op.

In onderstaande tabel staan de projecten binnen de programmalijn 'Vergroten financierbaarheid van projecten' en de inspanningen die het samenwerkingsverband Amernet aan deze projecten levert. De lijst met projecten is adaptief, en kan gedurende de samenwerkingen van Partners worden uitgebreid met nieuwe projecten en activiteiten.

Project	Eigenaar	Inspanningen Programmabureau	Resultaat 2018
Vooronderzoeken geothermie Breda, Made	Geothermie Brabant BV	Bij succes van het huidige bodemonderzoek financiering voor seismiek organiseren.	Zicht op mogelijke financieringsvormen voor seismiek, incl zicht op haalbaarheid
Ontwikkelen biomassa installatie Dongen	Ennatuurlijk	Lobby Den Haag voor bijvoorbeeld specifiek SDE+ categorie met groot vermogen maar zonder de incentive op veel draaiuren (als transitiemiddel).	Lobby uitgevoerd
Verlagen temperaturen: pilot Reeshof	Te bepalen	Zoeken naar goede subsidiemogelijkheden voor pilots.	Zicht op mogelijke financieringsvormen voor Reeshof, incl zicht op haalbaarheid
ELENA aanvraag	Programmabureau	ELENA fase 1: schrijven voorstel subsidieaanvraag. ELENA fase 2: schrijven en indienen subsidieaanvraag.	Voorstel voor fase 1 in de stuurgroep gebracht, go/no go
Subsidiescan	Programmabureau	In kaart brengen van subsidiemogelijkheden	Overzicht mogelijkheden

voor diverse projecten gerelateerd aan de verduurzaming van het Amernet en vanuit die scan nieuwe projecten voorstellen.

Tabel 2. Inspanningen binnen de programmalijn 'Vergroten financierbaarheid van projecten', gekoppeld aan projecten.

3.3 Versnellen procedures en wegnemen belemmeringen

Om de gezamenlijke ambitie van **Partijen** te kunnen realiseren, is het belangrijk knelpunten en versnellingskansen te signaleren, analyseren, agenderen en verankeren. Bottlenecks kunnen liggen op juridisch vlak, in wet- en regelgeving, maar ook ruimtelijk-planologisch (bijvoorbeeld de sluiting van kolencentrales) van aard zijn. Het samenwerkingsverband Amernet zet in op het constant benadrukken van het belang van de scope van het programma (in relatie tot landelijke ambities en doelstellingen) in de richting van Rijksoverheid, toezichthouders en provinciale en gemeentelijke overheden ten behoeve van de ontwikkeling en aanpassing van wet- en regelgeving in het belang van de projecten.

Rondom de waardering van warmtelevering in de labelingmethodiek van woningen bestaan nog de nodige knelpunten. Maar ook de nieuwe warmtewet kan weer leiden tot nieuwe vraagstukken. Voor deze onderwerpen richt het samenwerkingsverband Amernet een (of meerdere) werkgroep(en) op die de problematiek analyseren, voorbeelden inventariseren en met oplossingsrichtingen komen richting Den Haag. De werkgroepen ontwikkelen en delen kennis rond projectspecifieke knelpunten en kansen als gevolg van wet- en regelgeving (Bouwbesluit, Warmtewet, warmteplan, belastingwetgeving, labeldiscussie, etc.). De leden van de werkgroepen hebben daarvoor veelvuldig interactie met de projecteigenaren, maar werken vraaggestuurd.

Op basis van de doelstelling en de input die de verschillende werkgroepen (corebusiness) en projecten leveren stelt het samenwerkingsverband Amernet zich tot doel een analyse van knelpunten en versnellingskansen op te stellen voor uit te voeren projecten. Naast de inzet van een trekkende kracht van het samenwerkingsverband Amernet op dit onderwerp, zijn het natuurlijk alle betrokken partijen en de stuurgroep die in het krachtenveld van de Rijksoverheid een versnelling van beleid en wet- en regelgeving mogelijk maken. Het samenwerkingsverband Amernet zet hier in haar lobbyactiviteiten ook duidelijk op in.

In onderstaande tabel staan de projecten binnen de programmalijn 'Versnellen procedures en wegnemen belemmeringen' en de inspanningen die het samenwerkingsverband Amernet aan deze projecten levert. De lijst met projecten is adaptief, en kan gedurende de samenwerkingen van Partners worden uitgebreid met nieuwe projecten en activiteiten.

Project	Eigenaar	Inspanningen Programmabureau	Resultaat 2018
Ontwikkelen buffercapaciteit	Ennatuurlijk	Wegnemen van belemmeringen m.b.t. ruimtelijke ordening in stedelijk gebieden. Communicatie over ruimtelijk impact van energie transitie.	in overleg is er in beide grote gemeentes een locatie aangewezen waar grootschalige buffering mogelijk wordt gemaakt.
Lobby en analyse	Samenwerkingsverband Amernet	Krachtenveldanalyse t.b.v. lobby activiteiten. Lobby activiteiten.	PM.

Tabel 3. Inspanningen binnen de programmalijn 'Versnellen procedures en wegnemen belemmeringen'.

3.4 Vergroten bewustzijn, kennis en innovatiekracht

Programmalijn 4 'Vergroten bewustzijn, kennis en innovatiekracht' gaat over het creëren van bekendheid van het verduurzamen van het Amernet waardoor kennisinstellingen kunnen worden aangetrokken en innovatiekracht vergroot. Er is veel kennis aanwezig in Nederland, de vraag is of de eigenaren van de uit te voeren projecten hier op de juiste manier toegang tot hebben en gebruik van maken. Het samenwerkingsverband Amernet kan een rol spelen in het ontsluiten van deze kennis. Daarnaast is er behoefte aan nieuwe kennis. Het samenwerkingsverband Amernet kan het stellen van de juiste kennisvraag en het betrekken van de juiste partijen op de agenda zetten. Het samenwerkingsverband Amernet wil op de hoogte zijn van ontwikkelingen die plaatsvinden op het gebied van duurzame warmte, de regelgeving, etc. en die op een adequate manier beschikbaar maken voor **Partijen** en de projecten. Ook wil het met de samenwerkingspartners impulsen afgeven aan de wetenschap, aan innovatieve samenwerkingsverbanden en aan bedrijven om zo kennisontwikkeling en innovatie te versnellen. Het samenwerkingsverband Amernet onderhoudt daartoe contacten met relevante Universiteiten en

onderzoeksinstituten. Er valt daarbij te denken aan onderzoek naar een bodemgesteldheid voor geothermie, onderzoek naar mogelijkheden voor temperatuurverlaging etc.

Deze programmalijn borgen we door middel van een kennisagenda. Deze agenda geeft inzicht in enerzijds de aanwezige kennis en waar deze te vinden is (ontsluiten van kennis) en anderzijds inzicht in de eventuele kennislacunes. Ook zal deze agenda op basis van een duidelijke behoefte vanuit de projecten kennisbijeenkomsten bevatten over diverse onderwerpen.

Om het warmtegebruik in de Amernet-regio te verduurzamen is ondersteuning met een heldere communicatiestrategie noodzakelijk. Een strategie die gericht is op stakeholders en het verbeteren van het imago van duurzaam warmtegebruik. Bekendheid over de nut en noodzaak van het verduurzamen van het Amernet verhoogt bovendien ook het draagvlak bij eindgebruikers van Amerwarmte.

Niet iedereen is even enthousiast over stadsverwarming en verduurzaming via aardwarmte en restwarmte. Bij verschillende stakeholders is onvoldoende kennis en begrip van de voordelen van warmte en de noodzaak of mogelijkheden voor verduurzaming. Met de communicatiestrategie maken we in ieder geval duidelijk welke voordelen warmte heeft voor de verduurzaming van de energievoorziening. Hierbij is het nodig om op een objectieve, maar wervende toon de voordelen en mogelijkheden van duurzaam warmtegebruik zichtbaar te maken, waarbij de beslissers voldoende argumenten krijgen aangereikt om daarin te investeren.

Het samenwerkingsverband Amernet richt zich op de bestuurders, directieleden en beslissers van (potentiële) deelnemende partijen, gemeenten, corporaties en projectontwikkelaars, (potentiële) financiers en subsidieverstекkers, intermediairs, bemiddelende partijen, brancheorganisaties en finale gebruikers.

Gemeenteraads- en Statenleden van betrokken gemeenten en provincie, vergunningverleners en planologische (gemeentelijke) partijen en wetenschappelijke partijen zijn secundaire doelgroepen.

In onderstaande tabel staan de projecten binnen de programmalijn 'Vergroten bewustzijn, kennis en innovatiekracht' en de inspanningen die het samenwerkingsverband Amernet aan deze projecten levert. De lijst met projecten is adaptief, en kan gedurende de samenwerkingen van Partners worden uitgebreid met nieuwe projecten en activiteiten.

Project	Eigenaar	Inspanningen Programmabureau	Resultaat 2018
Vergroten bewustzijn, kennis en innovatiekracht	Samenwerkingsverband Amernet	Organiseren van jaarlijks seminar/congres/brede stakeholder meeting.	1 Seminar is gehouden
Onderzoek naar participatiemodellen	CDER	Initiëren van pilot projecten om participatiemodellen te testen. Verbinden van burgers en bedrijven d.m.v. bemiddeling in participatiemodellen.	Pilot is ontworpen, afstemming met deelnemers heeft plaatsgevonden
Rapportage EOR en CO ₂ uitstoot van het Amernet	Ennatuurlijk	Bijdragen aan ontwikkeling analysemethode. Platform voor communicatie organiseren.	Methodiek EOR is vastgesteld en afgestemd met stakeholders
Creëren van Experimenteerruimte voor tariefdifferentiatie	Ennatuurlijk		Nieuwe tarieven zijn opgesteld; toepassing wordt voorbereid

Tabel 4. Inspanningen binnen de programmalijn Vergroten bewustzijn, kennis en innovatiekracht, gekoppeld aan Projecten.

3.5 Monitoren van geboekte resultaten

De projecten van de partners en de activiteiten van het samenwerkingsverband Amernet moeten bijdragen aan het verduurzamen van het Amernet en de vier subdoelen die daaraan zijn gekoppeld (Realiseren 30 MW decentrale warmteopwek; Verduurzamen centrale opwek; Verbeteren net-efficiëntie; Ontwikkelen van participatiemodellen). Om te zorgen dat doelstellingen worden gehaald is het van belang te meten of uitgevoerde activiteiten ook het beoogde effect hebben. Met andere woorden, we moeten een constante vinger aan de pols houden om te checken of de goede dingen worden gedaan (of de juiste tools worden ingezet) en of de goede dingen ook goed worden gedaan. Daarom wil het samenwerkingsverband Amernet op beide fronten monitoren. De monitoring richt zich daarom op de 'outcome' en de 'output'.

Definitie outcome monitoring

Outcome monitoring gaat over het monitoren van de resultaten van projecten in relatie tot de totale doelstelling van het programma: het aandeel decentrale duurzame warmtebronnen (vanuit de doelstelling van 30MW in 2024 en

74MW in 2038), het verduurzamen van centrale warmteopwek en het verbeteren van de net-efficiëntie. Monitoring van outcome vindt plaats op basis van een o-meting, waarin al beschikbare projectinformatie wordt verwerkt. Daarnaast wordt projecteigenaren in de monitoringcyclus gevraagd aanvullende en actuele informatie aan te leveren. Monitoring van outcome vindt plaats in een jaarcyclus.

Definitie output monitoring

Output monitoring is het monitoren van de resultaten van de inspanningen van het samenwerkingsverband Amernet binnen de verschillende programmalijnen. Werkgroepen leggen op basis van de bestaande projectplannen, behoeften, doelstellingen en producten vast in een monitoringsrapport. 'Doen we de goede dingen?' Op basis van Key Performance Indicators wordt gemeten of de goede dingen ook goed worden gedaan. 'Worden producten ook daadwerkelijk geleverd, en is het op tijd beschikbaar?'. Monitoring van output vindt plaats in een halfjaarcyclus.

Het samenwerkingsverband Amernet doet, gebruikmakend van de aanwezige kennis en kunde van de partijen, een voorstel voor de monitoring. Met de programmalijn 'Monitoren van geboekte resultaten' geven we invulling aan het adaptieve karakter van het programma. Wanneer uit monitoringsresultaten blijkt dat niet de juiste dingen worden gedaan, dan dient het programma te worden aangepast zodat projecten en activiteiten continu aan de programmadoelstelling bijdragen.

Activiteiten en projecten worden gemonitord teneinde de doelstellingen te realiseren:

Activiteit	Doel 2024	Doel 2038
Decentrale duurzame opwek	30 MW	74 MW
Net temperatuur	-1 °C / jaar	
EOR rapportage	Jaarlijkse rapportage	
Groei aantal aansluitingen	2% / jaar (indicatief)	
Jaarlijkse energiebesparing	2% / jaar (indicatief)	
Participatie modellen	1	PM

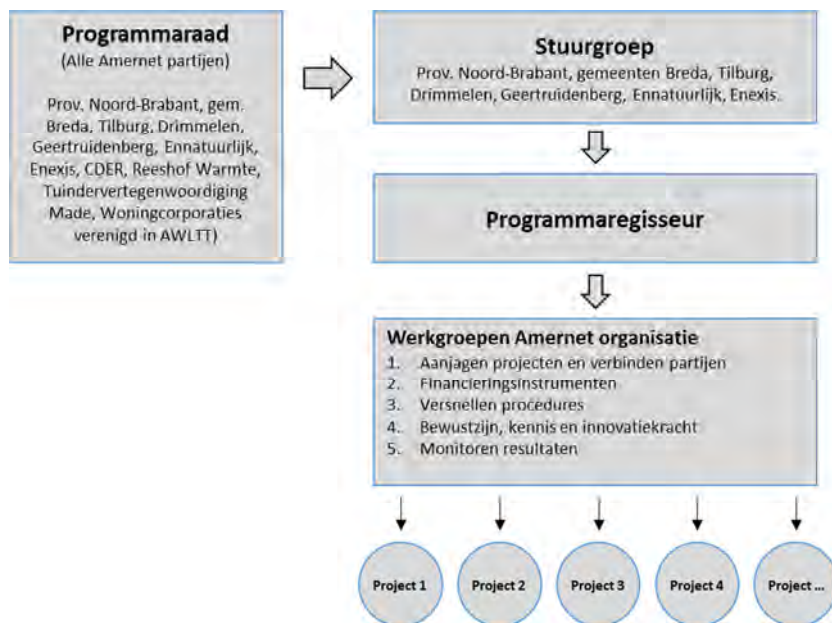
Tabel 5 doelstellingen die gedurende de uitvoering van het programma Verduurzamen Amernet worden gemonitord.

Project	Eigenaar	Inspanningen Programmabureau	Resultaat 2018
Uitvoeren nulmeting	programmaregisseur	Vaststellen nulwaarden	Uitgevoerde nulmeting
Format voor monitoring opstellen	programmaregisseur	Vaststellen wie welke waarden voor de monitoring aanlevert	Vastgesteld Format voor monitoring

Tabel6. Inspanningen binnen de programmalijn monitoring.

De organisatie rondom de uitvoering en aansturing van de samenwerking van **Partners** bouwt voort op de voorgaande organisatiestructuur van **Partijen**, waarbij een stuurgroep en kernteam zijn geïnstalleerd. Binnen het samenwerkingsverband Amernet wordt onderscheid gemaakt tussen de volgende groepen:

1. Een stuurgroep, bestaande uit de Partners die de SOK hebben ondertekend;
2. Een programmaraad, bestaande uit alle Partijen die de samenwerkingsovereenkomst Amernet hebben ondertekend;
3. Een programmaregisseur;
4. Werkgroepen, bemenst door medewerkers van Partijen.

Figuur 1 Governance structuur samenwerkingsverband Amernet.

Ad 1) Stuurgroep

De stuurgroep bewaakt de voortgang van de afgesproken doelstellingen, neemt strategische en organisatorische besluiten en is het hoogste bevoegdheidsorgaan. De stuurgroep bestaat uit één vertegenwoordiger van elk van de volgende partners:

- Gemeente Breda;
- Provincie Noord-Brabant;
- Gemeente Tilburg;
- Gemeente Drimmelen;
- Gemeente Geertruidenberg;
- Ennatuurlijk;
- Enexis.

De stuurgroep overlegt ieder jaar tenminste twee keer met de programmaregisseur over de voortgang van de activiteiten volgens het jaarplan.

Ad 2) Programmaraad

De programmaraad functioneert als adviesorgaan voor de stuurgroep. De programmaraad vertegenwoordigt alle partijen van het samenwerkingsverband Amernet, maar ook organisaties die niet in de stuurgroep zitten, mogen deelnemen. De programmaraad levert capaciteit voor de uitvoering van de werkgroepen. Ook bewaakt zij de lijn in het programma Verduurzaming van Amernet. Daarnaast adviseert zij de stuurgroep op verzoek en eigen initiatief over projecten. De stuurgroep rapporteert aan de programmaraad over voortgang, nieuwe inzichten en ontwikkelingen in de markt.

Ad 3) Programmaregisseur

De programmaregisseur is de *linking pin* tussen de stuurgroep, de programmaraad en de werkgroepen. De programmaregisseur werkt in opdracht van de stuurgroep. Hij of zij stuurt de uitvoering van de in het werkplan en jaarplan beschreven activiteiten aan en legt daarbij inhoudelijk en financieel verantwoording af aan de stuurgroep. De programmaregisseur beschikt over een budget (zie hoofdstuk 5) waarmee hij activiteiten in gang kan zetten. Ook beschikt hij over een administratieve ondersteuning. De programmaregisseur beschikt over actuele inhoudelijke kennis van energie en warmtenetten en geeft inhoud aan de inspanningen die het samenwerkingsverband Amernet gaat leveren.

De programmaregisseur is verantwoordelijk voor het verder opzetten en regisseren van de samenwerking tussen

Partijen bestaande uit:

- Het operationaliseren en regisseren van het werkplan;
- Zorgdragen voor vraag gestuurde activiteiten vanuit het samenwerkingsverband Amernet;
- Het aantrekken van extra financiële middelen zoals Europese subsidies;

- Het opstellen en uitvoeren van het jaarplan;
- Het afleggen van verantwoording over de uitgaven van de jaarbegroting zoals opgenomen in het jaarplan;
- Het coördineren van de deelprojecten uit het werkplan (niet zijnde al lopende projecten van derden);
- Het organiseren en leveren van onafhankelijke kennis en specialisme;
- Het fungeren als aanspreekpunt voor de regio;
- Het onderhouden en verder uitbouwen van betrokkenheid/participatie van nieuwe partijen en het creëren/vergroten van draagvlak in de regio;
- Het zorg dragen voor een adequate overleg- en vergaderstructuur;
- Het organiseren van een jaarlijkse evaluatie;
- Het aansturen van werkgroepen.

De programmaregisseur heeft in de uitvoering van deze taken ook de opdracht om de belangen van alle betrokken partijen zorgvuldig te behartigen en stelt zich, mede om dit te bewerkstelligen, onafhankelijk op.

Ad 4) Werkgroepen

De activiteiten die het samenwerkingsverband Amernet uitvoert, worden zoveel mogelijk in werkgroepen opgepakt. De leden van de werkgroep zorgen voor de samenhang tussen deze projecten en bekijken welke er nog meer opgestart kunnen/moeten worden en welke rol het samenwerkingsverband Amernet hierin kan/moet hebben. Projecteigenaren kunnen de leden van een werkgroep vragen om specifieke ondersteuning, wat kan leiden tot het vormgeven van nieuwe producten.

De programmaregisseur stuurt de werkgroepen aan. Gebaseerd op de programmalijnen uit hoofdstuk 3 ontstaan de volgende vijf werkgroepen:

- Werkgroep 1: Aanjagen van projecten en verbinden van partijen;
- Werkgroep 2: Vergroten financierbaarheid van projecten;
- Werkgroep 3: Versnellen procedures en wegnemen belemmeringen;
- Werkgroep 4: Vergroten bewustzijn, kennis en innovatiekracht;
- Werkgroep 5: Monitoren van geboekte resultaten.

Deze indeling is een suggestie, en het is aan de programmaregisseur om een definitieve indeling samen te stellen. Daarbij raden we aan hier enige mate van flexibiliteit te hanteren zodat ruimte is voor eventuele nieuwe werkgroepen en bestaande werkgroepen kunnen worden opgeheven.

Omdat de projecten hun eigen trekkers en eigenaren kennen zal de programmaregisseur vooral de verbinding moeten vormen en zorgen voor meerwaarde tussen de projecten. De programmaregisseur neemt geen verantwoordelijkheden over de projecten en andersom zijn de projecteigenaren van derde partijen geen verantwoording schuldig aan de programmaregisseur. Wel stellen zij, als participanten in het samenwerkingsverband Amernet, voortgangsinformatie en andere data beschikbaar die de programmaregisseur in staat stellen zijn taken uit te voeren en zo de projecten maximaal te faciliteren.

Op basis van de samenwerkingsovereenkomst is het budget voor 2018 begroot op € 200.000,-. Het is duidelijk dat dit budget beperkt is en dat een groot deel van de realisatie alleen plaats kan vinden door een bijdrage in natura en inzet van de kennis en kunde van de diverse partners en het samenwerkingsverband Amernet zelf. Als er meer vragen zijn voor ondersteuning vanuit projecten dan leidt dit tot hogere kosten en zal er bekostiging moeten komen vanuit de partijen die dit graag uitgevoerd zien.

De voorlopige begroting bestaat uit de volgende kostenposten:

Kostenpost	Begroting
Programmalijnen	€ 100.000,-
1. Aanjagen van projecten en verbinden van partijen: database kansrijke projecten en oprichten werkgroepen en bijbehorende projecten	€ 25.000,-
2. Vergroten financierbaarheid van projecten	€ 15.000,-
3. Versnellen procedures en wegnemen belemmeringen: analyse bottlenecks en handreiking versnellingskansen	€ 15.000,-
4. Vergroten kennis en innovatiekracht en vergroten bewustzijn en verbeteren communicatie: communicatiestrategie, website Programmabureau en evenement	€ 15.000,-
5. Monitoren van geboekte resultaten: nulmeting en effectmonitor	€ 30.000,-
Bedrijfsvoering: algemene kosten Programmabureau (incl. programmaregisseur (0,8 fte),	€ 100.000,-

bijeenkomsten (facilitatie) etc.)

2,1 fte (in kind bijdrage samenwerkende partijen uitvoering programma lijnen)

Onvoorzien

€ PM

Totaal

€ 200.000,-

Specifiek per programmalijn zijn de volgende budgetten begroot en zijn de volgende randvoorwaarden gesteld:

1. **Aanjagen van projecten en verbinden van partijen** vindt voor een deel plaats door de inzet van de mensen uit de organisatie van de ondertekende partijen. De geschatte benodigde inzet bedraagt ongeveer 0,8 FTE. Voor extra (externe) inzet is een extra budget gereserveerd van € 25.000,-. Ook kunnen projecten die een ondersteuningsvraag hebben, extra middelen beschikbaar stellen.
2. **Vergroten financierbaarheid van projecten** vindt plaats door de inzet van de beschikbare kennis en kunde van de ondertekende partijen en menskracht. De geschatte benodigde inzet bedraagt voor deze programmalijn ongeveer 0,8 FTE. Voor de inzet van (externe) expertise is een budget van € 15.000,- nodig in het eerste jaar. De kosten voor de komende jaren zijn afhankelijk van de wensen en mogelijkheden, de stuurgroep krijgt een voorstel voorgelegd. Hierbij is het de verwachting dat met name bij het organiseren van een Europees subsidietraject specialistische inzet nodig is (lees: inzet van een extern bureau). Een deel van deze kosten zal via de subsidie (kunnen) terugvloeien.
3. **Versnellen procedures en wegnemen belemmeringen** vindt voor een deel plaats door de inzet van de beschikbare kennis en kunde van de ondertekende partijen en menskracht. Daarnaast zal expliciet worden gekeken naar de landelijke samenwerkingsverbanden en stichtingen die op dit vlak reeds actief zijn (denk bijvoorbeeld aan de Stichting Warmtenetwerk, platform Geothermie en Geothermie Brabant B.V.). De geschatte benodigde inzet bedraagt voor deze programmalijn ongeveer 0,2 FTE. Voor extra (externe) inzet is een extra budget gereserveerd van € 15.000,-. Ook kunnen middelen beschikbaar worden gesteld vanuit de 'vragende' projecten. Er kunnen vanuit de gesignaleerde knelpunten en kansen producten ontstaan die uitgevoerd zullen moeten worden binnen de programmalijn 'Vergroten kennis en innovatiekracht'.
4. **Vergroten bewustzijn, kennis en innovatiekracht** vindt primair plaats door de inzet van de kennis en kunde van de partijen en menskracht. Geschat wordt dat de benodigde inzet voor deze programmalijn ongeveer 0,2 FTE bedraagt. Het uitdragen van de communicatiestrategie zal voor een groot deel door de partijen zelf worden uitgevoerd. Voor deze lijn is verder een budget van € 15.000,- begroot. Hieruit kunnen een aantal kleine zaken worden bekostigd zoals de website e.d., maar voor een goede communicatiestrategie zal waarschijnlijk meer budget nodig zijn. Met **Partijen** wordt gekeken naar mogelijke manieren om het budget hier aan te vullen.
5. **Monitoren van geboekte resultaten** vindt voor een deel plaats door de inzet van **Partijen**, enerzijds door het aanleveren (resultaat) gegevens van de (eigen) projecten en anderzijds is advies/denk kracht nodig voor het opstellen van een monitoringsplan / format. Voor extra (externe) inzet is een extra budget gereserveerd van € 30.000,-. Geschat wordt dat de benodigde inzet voor deze programmalijn vanuit de samenwerkingspartners ongeveer 0,1 FTE bedraagt voor de aansturing van de monitoringsactiviteiten.

6.1 Schema doelen en inspanningen

Verduurzamen en decentraliseren van het warmtegebruik in de Amarnet regio

[illegible]

Producten/resultaat: 2017

Kuize centrale warmtebron	Aanpak decentrale bronnen	Aanpak verbeteren net-efficiëntie	Strategie draagvlak creatie		Betrokken bij 5 belangrijke projecten	Loket voor financiering en structureringsvragen	Ingeredeelde helpdesk (zoals koplopersloket van EZ)	Bijeenkomsten, seminars op het gebied van warmte	Monitoringssysteem van de projecten
---------------------------	---------------------------	-----------------------------------	-----------------------------	--	---------------------------------------	---	---	--	-------------------------------------

Projecten

Ontwikkelen meststook biomassa op Amercentrale	Ontwikkelen geothermie (4 bronnen t/m 2024)	Ontwikkelen buffercapaciteit	Onderzoek naar participatiemodellen
Ontwikkelen koppeling Amermet met restwarmte uit Noordrijck	Onderzoeken mogelijkheden CO2 levering turbines	Ombouw vastfoed naar LT en MT	Rapportage EOR en CO2 uittoot van het Amermet
Ontwikkelen back-up met eigen BMC met warmte als primair product	Ontsluiten warmte Meerdijk complex; Energierepox	Verlagen nettemperatuur (1 °C/jaar)	Creëren van Experimenteeromgeving voor taafeldifferentiatie
Ontwikkelen biomassa installaties	Ontwikkelen kleinschalige biomassa centrale	Uitbreiding Amermet, creëren gastoe wijk en	
	Inventariseren aansluiten van restwarmte bedrijven binnen Amer regio	Verhelpen warmte lekken	
	Ontwikkelen biomassa installaties	Verlagen temperaturen: pilot fteehof	
	Ontwikkeling coneerwob		

Irspanningen beoogde Amernet organisatie

Ontwikkelen decentrale warmte opwek (vraag in de markt uitzetten)	ELENA fase 1: schrijven voorstel subsidieaanvraag	Investeren knelpunten, belemmingen en versnellingskansen	Organiseren van bijeenkomsten	Kwartaalrapportage over voortgang project en activiteiten
Faciliteren stakeholder sessies	ELENA fase 2: schrijven en indienen subsidieaanvraag	Analysen van knelpunten en versnellingskansen	Communicatie naar betrokken stakeholders en media/pers	Bewaken voortgang en bijsturing
Initiëren en identificeren nieuwe projecten	Verkenning subsidie mogelijkheden en financieringsstructuur	Krachtenveldanalyse t.b.v. lobby activiteiten	Opzetten en bijhouden kennisagenda	
Business development geothermie Tilburg en Breda en Maide	Participatiemodellen	Oplossen knelpunten d.m.v. lobby activiteiten	Actief bevooropen betrekken/participatiemodellen	
Werkgroep business development	Werkgroep financiën	Werkgroep lobby	Werkgroep kennis & communicatie	Werkgroep Monitoring

Toelichting op het model

De tabellen met rood kader beschrijven projecten die door marktpartijen (moeten) worden uitgevoerd om de doelstellingen van de vier sporen te realiseren. Marktpartijen kunnen dit vaak zelf, maar hebben soms faciliteiten nodig om deze projecten tijdig te realiseren. Het programmabureau Amernet (tabellen blauw kader) vervult een ondersteunende en faciliterende rol, overwegend vraag gestuurd. Ook heeft het programmabureau tot taak om nieuwe projecten te initiëren en deze bij marktpartijen onder te brengen. Daar waar de markt projecten niet opkapt zorgt het programmabureau voor een alternatief. Het eigenaarschap van projecten ligt bij marktpartijen, het programmabureau houdt intensief contact met de betrokken marktpartijen om voortgang te monitoren en te sturen zodat de doelstellingen worden gerealiseerd.

6.2 Lijst van in beeld zijnde projecten per spoor waar het samenwerkingsverband Amernet ondersteuning aan gaat bieden

Spoor 1: Centrale opwek

Project	Projecteigenaar	Beschrijving project
Ontwikkelen scenario meestook biomassa op Amercentrale	Ennatuurlijk	
Ontwikkelen scenario koppeling Amernet met restwarmte uit Moerdijk	Ennatuurlijk/Enexis	
Ontwikkelen back-up scenario met eigen biomassacentrale met warmte als primair product	Ennatuurlijk	

Spoor 2: Toevoegen lokale duurzame bronnen

Project	Projecteigenaar	Beschrijving project
Inventariseren en bij potentie aansluiten van restwarmte bedrijven binnen Amer regio	Ennatuurlijk	Optie nu bijvoorbeeld via Etekin in Rijen
Ontwikkelen geothermiebronnen (4 bronparen t/m 2024)	Ennatuurlijk Tilburg Breda	Stap 1 project geothermie Tilburg Noord. Potentiele volgende stappen: <ul style="list-style-type: none"> • Ontwikkelen bronnen op volgende locatie in Trias (bij succes). • Onderzoek andere (diepere) grondlagen Tilburg. Onderzoek geothermische potentie in Breda.
Ontwikkelen zonneweides	Breda	Stap 1: zoektocht bovengrondse locatie Breda
Ontwikkelen biomassa installaties	Breda	Stap 1: zoektocht naar bovengrondse locatie Breda.
Onderzoeken mogelijkheden CO ₂ levering tuinders via alternatieve lokale bron	n.t.b.	

Spoor 3: Verbeteren infrastructuur

Project	Projecteigenaar	Beschrijving project
Inzet van warmte voor optimale infrastructuur in de energietransitie	Breda Tilburg	<ul style="list-style-type: none"> • Breda: Gasloze wijken Prinsenbeek en IJpelaar, Moerwijkzicht aardgasloos. • Tilburg: Stockhasselt gasloos, Kruizemuntweg aardgasloos.
Verbeteren efficiency warmtenet (doelen: 1grC /jaar verlaging, dag-nachtbuffering in 2024).	Ennatuurlijk	<ul style="list-style-type: none"> • Leidingen en regelingen: vervanging van leidingen Breda, verlagen van temperaturen Tilburg. • Buffering: maken simulatiemodel voor opzetten bufferplan Amernet.
Verlagen temperatuurniveau woningen (zie ook spoor 4 omdat markt dit nog niet kan oppakken).	n.t.b.	
Pilot verlagen temperaturen, concrete stap: pilot Reeshof.	n.t.b.	

Spoor 4: Draagvlak en participatie

Project	Projecteigenaar	Beschrijving project
Afspraken over rapportage EOR en CO ₂ uitstoot van het Amernet (per geleverde GJ warmte en totaal).	n.t.b.	
Verder onderzoek naar participatiemodellen (verwachte eerste vorm financiële participatie)	n.t.b.	

is in opwek).		
Vinden van experimenteerruimte voor tariefdifferentiatie (invloed van gebruikers op kosten warmte).	n.t.b.	

Spoor ...: AWLTT Projecten Breda

Project	Betrokken corporatie	Beschrijving project
Moerwijkzicht	Allee Wonen	Renovatie van groot flatgebouw 256 woningen in Geeren Zuid, waarbij de flat volledig gasloos wordt gemaakt en waarbij bewoners een individuele warmte aansluiting krijgen inclusief warm tapwater en op lagere temperatuur.
Wensel Cobergherstraat/ Joris Nempestraat	WonenBredburg	Acht flatblokken 305 woningen. Van B2B stadsverwarming naar B2C individuele afleverset voor ruimte verwarming met warmtapwater. Flatwoningen worden volledig gasloos gemaakt en waarbij bewoners een individuele warmte aansluiting krijgen voor warm tapwater en ruimte verwarming op lagere temperatuur (max/min aanvoer 70 retour 40) en elektrisch koken.
Deelplan 5	Allee Wonen	Renovatie van 80 grondgebonden rijtjes woningen in Geeren Zuid, waarbij vergaande isolatie wordt toegepast. NOM en een warmte aansluiting zijn hier helaas afgefallen.
Overname blokleidingen en afleversets in Wisselaar West, Biesdonk, Kroeten en Ijpelaar	Laurentius, Allee Wonen, WonenBredburg	De overname van blokleidingen en afleversets en de vervanging van afleversets moet leiden tot een situatie die conform warmtewet is en die meer comfort biedt aan de eindgebruikers (bv door mogelijkheid om thermostaat te koppelen op de nieuwe sets).
Nieuwe inslag	WonenBredburg	Aansluiten van nieuw te bouwen 62 appartementen op het warmtenet in de wijk Heusdenhout. Temperatuur 70/40
Energievisie Hoge Vught Breda	Laurentius, Allee Wonen, WonenBredburg	In samenwerking met gemeente, Enexis en Ennatuurlijk wordt een energievisie opgesteld voor Hoge Vught Breda.

AWLTT Projecten Tilburg

Project	Betrokken corporatie	Beschrijving project
Gasloos maken van o.a. Stokhasselt	WBB	o.a. als invulling van green deal gasloze wijken Tilburg. Nu is daar bij de laagbouw vaak een kostenverdeling voor de CV warmte met een bestaande gas gestookte warmtapwater voorziening: Ontwikkelingsrichting vernieuwing leidingnet Ennatuurlijk en individuele aansluiting met tapwaterlevering elektrificering kook functie en gasleidingnet verwijderen. 5000 aansluitingen.
Kruizemuntweg	WBB	Renovatie van gasleidingen door Enexis, mogelijk te voorkomen door nu te kiezen voor beschikbare alternatieven (bv warmtenet aansluiting).
Kruizemuntweg	TiwoS	Uitbreiding stadsverwarming met warmtapvoorziening icm met gas loos maken van de woningen en elektrificeren van de kook functie.
Wandelbos	TBV	Gasloos maken van een deel van de wijk (mogelijk met NOM, mogelijk NOM+warmte)
Paletplein	?	Nieuw appartementsgebouw aan te sluiten op stadsverwarmingsnetwerk temperatuur 70/40
?	?	Mogelijke aansluiting nieuwbouw appartementen gebouw nieuwbouw Reeshof

BIJLAGE 2: KAART AMERNET

